

Ġabra tal-ġurisprudenza

DIGRIET TAL-QORTI TAL-ĠUSTIZZJA (It-Tieni Awla)

12 ta'Ottubru 2017*

“Rinviju għal deċiżjoni preliminari – Artikolu 99 tar-Regoli tal-Proċedura tal-Qorti tal-Ġustizzja – Artikolu 355, punt 3, TFUE – L-istatus ta' Ġibiltà – Artikolu 49 TFUE – Artikolu 63 TFUE – Libertà ta' stabbiliment – Moviment liberu tal-kapital – Sitwazzjoni purament interna”

Fil-Kawża C-192/16,

li għandha bħala suġġett talba għal deċiżjoni preliminari skont l-Artikolu 267 TFUE, imressqa mill-Upper Tribunal (Tax and Chancery Chamber) [qorti superjuri (awla tat-tassazzjoni u taċ-Chancery), ir-Renju Unit], permezz ta' deċiżjoni tal-24 ta' Marzu 2016, li waslet fil-Qorti tal-Ġustizzja fis-6 ta' April 2016, fil-proċedura

Stephen Fisher,

Anne Fisher,

Peter Fisher

vs

Commissioners for Her Majesty's Revenue & Customs,

fil-preżenza ta':

Her Majesty's Government of Gibraltar,

IL-QORTI TAL-ĠUSTIZZJA (It-Tieni Awla),

komposta minn M. Ilešič (Relatur), President tal-Awla, A. Rosas, C. Toader, A. Prechal u E. Jarašiūnas, Imħallfin,

Avukat Ġenerali: M. Szpunar,

Reġistratur: A. Calot Escobar,

wara li rat il-proċedura bil-miktub,

wara li kkunsidrat l-osservazzjonijiet ippreżentati:

- għal S. Fisher, A. Fisher u P. Fisher, minn R. Mullan u H. Brown, barristers, kif ukoll minn S. Bedford, conseillère,

* Lingwa tal-kawża: l-Ingliż.

- għal Her Majesty's Government of Gibraltar, minn M. Llamas, QC,
- għall-Gvern tar-Renju Unit, minn D. Robertson u S. Simmons, bħala aġenti, assistiti minn D. Ewart, QC, kif ukoll minn O. Jones, barrister,
- għall-Gvern Belġjan, minn L. Van den Broeck u M. Jacobs, bħala aġenti, assistiti minn P. Vlaemminck u R. Verbeke, advocaten,
- għall-Gvern Spanjol, minn A. Sampol Pucurull u A. Rubio González, bħala aġenti,
- għall-Kummissjoni Ewropea, minn R. Lyal u J. Samnadda, bħala aġenti,

wara li rat id-deċizzjoni, meħuda wara li nstema' l-Avukat Ġenerali, li tinqata' l-kawża permezz ta' digriet motivat, konformement mal-Artikolu 99 tar-Regoli tal-Proċedura tal-Qorti tal-Ġustizzja,

tagħti l-preżenti

Digriet

- 1 It-talba għal deċizzjoni preliminari tirrigwarda l-interpretazzjoni tal-Artikolu 355, punt 3, TFUE, kif ukoll tal-Artikoli 49 u 63 TFUE.
- 2 Din it-talba tressqet fil-kuntest ta' tilwima bejn, minn naħa, Stephen Fisher, Anne Fisher u Peter Fisher u, min-naħa l-oħra, il-Commissioners for Her Majesty's Revenue & Customs (amministrazzjoni fiskali u tad-dwana, ir-Renju Unit) rigward l-avvizi ta' tassazzjoni indirizzati lilhom mill-amministrazzjoni fiskali u tad-dwana għall-perijodu bejn is-sena 2000 u s-sena 2008.

Il-kuntest ġuridiku

Id-dritt internazzjonali

- 3 Il-Kapitolu XI tal-Karta tan-Nazzjonijiet Uniti, iffirmata f'San Francisco fis-26 ta' Ġunju 1945, intitolat "Dikjarazzjoni dwar it-territorji mhux awtonomi" jinkludi l-Artikolu 73 li jipprevedi:

"Il-Membri tan-Nazzjonijiet Uniti li għandhom jew li jassumu r-responsabbiltà sabiex jamministraw territorji li l-popolazzjonijiet tagħhom għandhom ma jamministrawx lilhom infushom kompletament għandhom jirrikonoxxu l-prinċipju ta' supremazija tal-interessi tal-abitanti ta' dawn it-territorji. Huma għandhom jaċċettaw bħala missjoni sagra l-obbligu li jiffavorixxu b'kull mod possibbli l-prosperità tagħhom, fil-kuntest tas-sistema ta' paċi u ta' sigurtà internazzjonali stabbilita minn din il-[k]arta [...]" [traduzzjoni mhux ufficjali].

L-istatus ta' Ġibiltà

- 4 Ġibiltà hija kolonja tal-Kuruna Brittanika. Hija ma tagħmilx parti mir-Renju Unit.
- 5 Fid-dritt internazzjonali, Ġibiltà tinsab fil-lista ta' territorji mhux awtonomi fis-sens tal-Artikolu 73 tal-Karta tan-Nazzjonijiet Uniti.
- 6 Fid-dritt tal-Unjoni, Ġibiltà hija territorju Ewropew li Stat Membru jassumi r-relazzjonijiet esterni tiegħu fis-sens tal-Artikolu 355, punt 3, TFUE u li japplikaw, fir-rigward tiegħu, id-dispożizzjonijiet tat-trattati. L-Att li jirrigwarda l-kundizzjonijiet ta' adeżjoni tar-Renju tad-Danimarka, tal-Irlanda u

tar-Renju Unit tal-Gran Brittanja u l-Irlanda ta' Fuq u l-aġġustamenti għat-Trattati (ĠU 1972, L 73, p. 14, iktar 'il quddiem l-“Att ta' Adeżjoni tal-1972”) jipprevedi madankollu li ċerti partijiet tat-trattat ma japplikawx għal Ġibiltà.

7 L-Artikolu 28 tal-Att ta' Adeżjoni tal-1972 jipprevedi:

“L-Atti tal-istituzzjonijiet tal-Komunità dwar il-prodotti elenkati fl-Anness II li jinsab mat-Trattat tal-KEE u l-prodotti suġġetti, mal-importazzjoni tagħhom fil-Komunità, għal regoli speċifiċi bħala riżultat tal-implementazzjoni tal-Politika Agrikola Komuni, kif ukoll l-Atti dwar l-armonizzazzjoni ta' liġijiet tal-Istati Membri dwar it-taxxi fuq il-fatturat, ma japplikawx għal Ġibiltà sakemm il-Kunsill li jaġixxi b'mod unanimu fuq proposta tal-Kummissjoni, ma jipprovdi xorta oħra.” [traduzzjoni mhux uffiċjali]

8 Skont l-Artikolu 29 tal-Att ta' Adeżjoni tal-1972, flimkien mal-punt 4 tal-Parti I tal-Anness I tiegħu, Ġibiltà hija eskluża mit-territorju doganali tal-Unjoni.

Il-kawża prinċipali u d-domandi preliminari

9 Fiż-żmien tal-fatti fil-kawża prinċipali, il-konjuġi Stephen u Anne Fisher kienu jirrisjedu fir-Renju Unit, fejn kellhom ir-residenza abitwali tagħhom, flimkien maż-żewġ itfal tagħhom Peter u Dianne Fisher. P. Fisher waqaf jirrisjedi fir-Renju Unit fix-xahar ta' Lulju 2004. S. Fisher u P. Fisher huma ċittadini Brittanici, filwaqt li A. Fisher hija ta' nazzjonalità Irlandiża.

10 Sa mis-sena 1988, il-familja Fisher kienet azzjonista 100 % ta' Stan James (Abingdon) Limited (iktar 'il quddiem, “SJA”), stabbilita fir-Renju Unit. Din il-kumpannija kellha bħala attività l-bejgħ ta' mhatri, b'mod partikolari, mis-sena 1999, l-operat ta' punti ta' bejgħ bl-imnut ta' mhatri, it-tehid ta' mhatri bit-telefon (“tebetting”) u l-provvista ta' tbassir dwar l-imhatri lil impriżi ta' mhatri. L-imsemmija kumpannija kellha wkoll fergħa f'Ġibiltà b'sitt impjegati li kienu jiehdu mhatri mill-Ġermanja, mill-Irlanda u minn Spanja.

11 Matul is-sena 1999, l-impriżi ta' mhatri stabbiliti fir-Renju Unit ġew mitluba, skont il-Betting and Gaming Duties Act 1981 (liġi tal-1981 dwar it-taxxi fuq l-imhatri u l-logħob tal-flus), idahhlu fil-kontijiet taxxa fuq l-imhatri rċevuti li, fil-prattika, kienet iffinanzjata permezz ta' tariffa ta' 9 % ffatturata lill-klijenti li kienet tiżdied mal-ammont imqiegħed f'imhatra. Klijent fir-Renju Unit seta' jagħmel imhatra ma' impriża ta' mhatri fi Stat ieħor, f'liema każ din l-imhatra ma kinitx suġġetta għall-imsemmija taxxa. L-impriżi ta' mhatri stabbiliti fi Stat ieħor kienu pprojbiti milli jagħmlu reklamar fir-Renju Unit jew li jaqsmu riżorsi ma' entità fir-Renju Unit għall-finijiet ta' tehid ta' mhatri.

12 Mix-xahar ta' Lulju 1999, SJA bdiet tiġbor imhatri mingħand klijenti stabbiliti fir-Renju Unit permezz tal-fergħa tagħha stabbilita f'Ġibiltà. Fid-29 ta' Frar 2000, SJA ttrasferixxiet l-attività tagħha ta' tehid ta' mhatri bit-telefon, inkluża l-fergħa tagħha ta' Ġibiltà, lil kumpannija kkostitwita taht id-dritt ta' Ġibiltà u li tirrisjedi f'Ġibiltà, Stan James Gibraltar Limited (iktar 'il quddiem, “SJG”), u l-familja Fisher kienet l-azzjonista 100 % tagħha.

13 S. u P. Fisher kif ukoll A. Fisher ġew suġġetti, permezz tal-avviżi ta' tassazzjoni kontenzjużi li jkopru l-perijodu bejn is-sena 2000 u s-sena 2008, fir-Renju Unit għat-taxxa fuq id-dhul fir-rigward tal-profitti kummerċjali magħmula minn SJG. Dawn l-avviżi ta' tassazzjoni ġew stabbiliti skont id-dispożizzjonijiet tat-Taqsima 739 tal-Income and Corporation Taxes Act 1988 (liġi tal-1988 dwar it-taxxi fuq id-dhul u fuq il-kumpanniji), li hija intiża għall-prevenzjoni tal-evażjoni tat-taxxa mwettqa minn persuni fiżiċi, permezz ta' trasferiment ta' assi, li jwassal sabiex id-dhul jithallas lil persuna barra mir-Renju Unit. Meta dawn id-dispożizzjonijiet japplikaw, il-persuna li tittrasferixxi hija taxxabli fuq id-dhul tal-persuna stabbilita barra mir-Renju Unit, indipendentement minn jekk irċevietx dan id-dhul, sakemm hija kellha l-kapaċità li tibbenefika minnu u kienet tirrisjedi fir-Renju Unit.

- 14 Il-First-tier Tribunal (Tax Chamber) [qorti tal-prim'istanza (qorti tat-tassazzjoni), ir-Renju Unit] qieset li l-imsemmija dispożizzjonijiet kienu japplikaw f'dan il-każ u li l-ebda difiża li taqa' taht id-dritt nazzjonali u invokata mir-rikorrenti ma tista' tintlaqa'. Madankollu dawn sostnew li, skont il-principji msemmija fis-sentenza tat-12 ta' Settembru 2006, Cadbury Schweppes u Cadbury Schweppes Overseas (C-196/04, EU:C:2006:544), kull issuġġettar għat-taxxa fuq id-dhul kien jikkostitwixxi, f'ċirkustanzi bħal dawk tal-każ inkwistjoni, restrizzjoni illegali tad-dritt tagħhom għal-libertà ta' stabbiliment stabbilit permezz tal-Artikolu 49 TFUE u/jew tad-dritt tagħhom għall-moviment liberu tal-kapital skont l-Artikolu 63 TFUE.
- 15 Il-qorti tal-ewwel istanza qieset li S. u P. Fisher ma setgħux jinvokaw l-Artikolu 49 TFUE u/jew l-Artikolu 63 TFUE, sa fejn SJG kienet stabbilita f'Ġibiltà u sa fejn it-tranzazzjoni ta' trasferiment kienet seħħet f'dan it-territorju msemmi l-aħħar u fir-Renju Unit, b'tali mod li s-sitwazzjoni inkwistjoni fil-kawża prinċipali ma kinitx tikkostitwixxi sitwazzjoni transkonfinali li għaliha huwa applikabbli d-dritt tal-Unjoni. A. Fisher, min-naħa tagħha, setgħet tinvoka dawn id-dispożizzjonijiet, sa fejn hija kienet ċittadina Irlandiża u sa fejn, konsegwentement, it-taxxa kontenzjuża ma setgħetx tiġi applikata fil-konfront tagħha. Kemm S. u P. Fisher kif ukoll l-amministrazzjoni fiskali u tad-dwana appellaw mid-deċiżjoni tal-qorti tal-ewwel istanza.
- 16 Il-qorti tar-rinviju, adita f'appell, tqis li r-rizoluzzjoni tal-kwistjonijiet imqajma quddiemha, f'dak li jirrigwarda l-eżerċizzju tal-libertà ta' stabbiliment u tal-libertà għall-moviment liberu tal-kapital miċ-ċittadini Brittaniċi bejn Ġibiltà u r-Renju Unit, tiddependi b'mod partikolari mill-istatus ta' Ġibiltà fid-dritt tal-Unjoni u mill-pożizzjoni ta' Ġibiltà fir-rigward tar-Renju Unit taht dan id-dritt u, b'mod partikolari, taht l-Artikoli 49 u 63 TFUE, moqrija flimkien mal-Artikolu 355, punt 3, TFUE. Hija tispeċifika li hija ma tistaqsix lill-Qorti tal-Ġustizzja dwar il-kompatibbiltà ta' leġislazzjoni bħal dik tar-Renju Unit fil-kawża prinċipali mad-dritt tal-Unjoni, sa fejn hija tqis li hija kapaċi tiddeċiedi fuq il-kawża prinċipali ladarba tingħata risposta għad-domandi magħmula.
- 17 F'dawn iċ-ċirkustanzi, l-Upper Tribunal (Tax and Chancery Chamber) [qorti superjuri (qorti tat-tassazzjoni u taċ-Chancery)] iddeċidiet li tissospendi l-proċeduri u li tagħmel lill-Qorti tal-Ġustizzja d-domandi preliminari li ġejjin:
- "1) Għall-finijiet tal-Artikolu 49 TFUE (libertà ta' stabbiliment) u fid-dawl tar-relazzjonijiet kostituzzjonali bejn Ġibiltà u r-Renju Unit:
- a) Ġibiltà u r-Renju Unit għandhom jitqiesu li jiffurmaw parti minn Stat Membru wiehed (a) għall-finijiet tad-dritt tal-Unjoni Ewropea u, jekk dan huwa l-każ, dan jimplika li l-Artikolu 49 TFUE ma huwiex applikabbli bejn ir-Renju Unit u Ġibiltà, hliet sa fejn dan jista' japplika għal mizura interna jew, sussidjarjament, (b) għall-finijiet tal-Artikolu 49 TFUE ikkunsidrat waħdu, b'tali mod li dan l-artikolu ma japplikax, hliet sa fejn jista' japplika għal mizura interna?
- Sussidjarjament,
- b) Fid-dawl tal-Artikolu 355(3) TFUE, Ġibiltà għandha l-istatus kostituzzjonali ta' territorju sseparat mir-Renju Unit ġewwa l-Unjoni Ewropea, b'tali mod li (a) l-eżerċizzju tad-dritt ta' stabbiliment bejn Ġibiltà u r-Renju Unit għandu jiġi ttrattat fis-sens li jifforma parti mill-iskambji interni fl-Unjoni għall-finijiet tal-Artikolu 49 TFUE jew (b) l-Artikolu 49 TFUE japplika biex jipprojbixxi r-restrizzjonijiet għall-eżerċizzju tad-dritt ta' stabbiliment minn ċittadini tar-Renju Unit f'Ġibiltà (entità distinta)?
- Sussidjarjament,
- c) Ġibiltà għandha tiġi ttrattata bħala pajjiż jew territorju terz, b'tali mod li d-dritt tal-Unjoni japplika għall-iskambji bejn ir-Renju Unit u Ġibiltà biss meta dan id-dritt japplika bejn Stat Membru u Stat mhux membru?

Sussidjarjament,

- d) Ir-relazzjonijiet kostituzzjonali bejn Ġibiltà u r-Renju Unit għandhom jiġu ttrattati b'mod differenti għall-finijiet tal-Artikolu 49 TFUE?
- 2) Kemm, jekk ikun il-każ, ivarjaw ir-risposti għad-domandi preċedenti meta dawn jiġu eżaminati fil-kuntest tal-Artikolu 63 TFUE (u b'hekk f'dak li jikkonċerna l-libertà ta' moviment tal-kapital) minflok fil-kuntest tal-Artikolu 49 TFUE?"

Fuq id-domandi preliminari

- 18 Skont l-Artikolu 99 tar-Regoli tal-Proċedura tal-Qorti tal-Ġustizzja, meta r-risposta għal domanda preliminari tkun tista' tiġi dedotta b'mod ċar mill-ġurisprudenza, il-Qorti tal-Ġustizzja tista', f'kull hin, fuq proposta tal-Imħallef Relatur u wara li jinstema' l-Avukat Ġenerali, tiddeċiedi permezz ta' digriet motivat.
- 19 Hemm lok li din id-dispożizzjoni tiġi applikata f'din il-kawża.
- 20 Bid-domandi tagħha, li għandhom jiġu ttrattati flimkien, il-qorti tar-rinviju tistaqsi, essenzjalment, jekk l-Artikolu 355, punt 3, TFUE, moqri flimkien mal-Artikolu 49 TFUE jew l-Artikolu 63 TFUE, għandux jiġi interpretat fis-sens li l-eżerċizzju tal-libertà ta' stabbiliment jew tal-libertà għall-moviment liberu tal-kapital minn ċittadini Brittaniċi bejn ir-Renju Unit u Ġibiltà jikkostitwixxi, fir-rigward tad-dritt tal-Unjoni, sitwazzjoni li l-elementi kollha tagħha huma limitati għal Stat Membru wiehed.
- 21 Qabel kolloxx għandu jiġi osservat li l-qorti tar-rinviju, li hija dik li għandha l-kompitu li tevalwa, fid-dawl ta' ċirkustanzi partikolari tal-każ, kemm in-neċessità ta' deċiżjoni preliminari sabiex tkun f'pożizzjoni li tagħti s-sentenza tagħha kif ukoll ir-rilevanza tad-domandi li hija tagħmel lill-Qorti tal-Ġustizzja (sentenza tas-27 ta' Ġunju 2017, Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania, C-74/16, EU:C:2017:496, punt 24 u l-ġurisprudenza ċċitata), la tistaqsi lill-Qorti tal-Ġustizzja dwar il-kompatibbiltà mad-dritt tal-Unjoni ta' leġislazzjoni bħal dik tar-Renju Unit fil-kawża prinċipali, li abbażi tagħha ġew adottati l-avviżi ta' tassazzjoni kontenzjużi, u lanqas dwar il-kwistjoni dwar jekk jeżistux, f'ċirkustanzi bħal dawk fil-kawża prinċipali, elementi li jikkostitwixxu fattur ta' konnessjoni mad-dritt tal-Unjoni, b'tali mod li l-Artikoli 49 u 63 TFUE jkunu applikabbli f'dan il-każ, u tali verifiki jaqgħu, għalhekk, fuq l-imsemmija qorti.
- 22 Fil-fatt, hija sempliċement titlob kjarifiki dwar ir-relazzjoni bejn ir-Renju Unit u Ġibiltà fir-rigward tad-dritt tal-Unjoni, sabiex tiddetermina jekk dawn iż-żewġ territorji, għall-finijiet tal-Artikoli 49 u 63 TFUE, għandhomx jitqiesu li huma Stat Membru wiehed.
- 23 F'dawn iċ-ċirkustanzi, għandu jiġi osservat li l-Qorti tal-Ġustizzja diġà ddeċidiet, fil-punt 56 tas-sentenza tat-13 ta' Ġunju 2017, The Gibraltar Betting and Gaming Association (C-591/15, EU:C:2017:449), li l-Artikolu 355, punt 3, TFUE, moqri flimkien mal-Artikolu 56 TFUE, għandu jiġi interpretat fis-sens li l-provvista ta' servizzi minn operaturi stabbiliti f'Ġibiltà lil persuni stabbiliti fir-Renju Unit tikkostitwixxi, fir-rigward tad-dritt tal-Unjoni, sitwazzjoni li l-elementi kollha tagħha huma limitati għal Stat Membru wiehed.
- 24 F'dan ir-rigward, għandu jiġi nnotat, l-ewwel nett, li, minkejja li l-qorti tar-rinviju tirreferi, fid-deċiżjoni tar-rinviju tagħha, għall-Artikoli 49 u 63 TFUE, kif ukoll għall-Artikolu 355, punt 3, TFUE, jidher madankollu li minn din id-deċiżjoni jirriżulta li l-fatti fil-kawża prinċipali żvolgħew matul is-snin 2000 sa 2008 u għaldaqstant jippreċedu d-dhul fis-sehħ tat-Trattat ta' Lisbona. Minkejja dan, il-kontenut tal-imsemmija dispożizzjonijiet jikkorrispondu, f'kull każ, għal dak tal-Artikoli 43 u 56 KE u tal-Artikolu 299(4) KE, applikabbli qabel id-dhul fis-sehħ tal-imsemmi trattat.

- 25 It-tieni nett, hija ġurisprudenza stabbilita li kemm l-Artikolu 56 TFUE, li jistabbilixxi l-libertà li jiġu pprovduti servizzi, kif ukoll l-Artikoli 49 u 63 TFUE, li jirreferu rispettivament għal-libertà ta' stabbiliment u għall-moviment liberu tal-kapital, ma humiex applikabbli għal sitwazzjoni li l-elementi kollha tagħha huma limitati għal Stat Membru wieħed (ara, f'dan is-sens, is-sentenzi tal-15 ta' Novembru 2016, Ullens de Schooten, C-268/15, EU:C:2016:874, punt 47 u l-ġurisprudenza ċċitata, kif ukoll tat-13 ta' Ġunju 2017, The Gibraltar Betting and Gaming Association, C-591/15, EU:C:2017:449, punt 33).
- 26 It-tielet nett, l-Artikoli 49 u 63 TFUE huma applikabbli, bhall-Artikolu 56 TFUE, inkwistjoni fil-kawża li tat lok għas-sentenza tat-13 ta' Ġunju 2017, The Gibraltar Betting and Gaming Association (C-591/15, EU:C:2017:449), fit-territorju ta' Ġibiltà bis-saħħa tal-Artikolu 355, punt 3, TFUE. Fil-fatt, l-eskluzjonijiet tal-territorju ta' Ġibiltà mill-applikabbiltà tal-atti tal-Unjoni f'ċerti oqsma tad-dritt, previsti permezz tal-att ta' adeżjoni tal-1972, la jirrigwardaw il-libertà ta' stabbiliment u lanqas il-moviment liberu tal-kapital, stabbiliti permezz tal-imsemmija Artikoli 49 u 63 TFUE.
- 27 F'dawn iċ-ċirkustanzi, ma tistax tiġi adottata interpretazzjoni tal-Artikolu 355, punt 3, TFUE, moqri flimkien mal-Artikoli 49 u 63 TFUE, li hija differenti minn dik adottata mill-Qorti tal-Ġustizzja fir-rigward tal-Artikolu 355, punt 3, TFUE, moqri flimkien mal-Artikolu 56 TFUE, fis-sentenza tat-13 ta' Ġunju 2017, The Gibraltar Betting and Gaming Association (C-591/15, EU:C:2017:449).
- 28 F'dan ir-rigward, il-Qorti tal-Ġustizzja tispjega, fil-punt 36 tal-imsemmija sentenza, li l-fatt li Ġibiltà ma tagħmilx parti mir-Renju Unit ma jistax ikun deċiżiv għall-finijiet tad-determinazzjoni dwar jekk dawn iż-żewġ territorji għandhomx, għall-finijiet tal-applikabbiltà tad-dispożizzjonijiet dwar il-libertajiet fundamentali, jitqiesu li huma Stat Membru wieħed.
- 29 Għal dan il-għan, il-Qorti tal-Ġustizzja analizzat, fl-ewwel lok, il-kundizzjonijiet li fihom l-Artikolu 56 TFUE japplika għat-territorju ta' Ġibiltà sabiex tikkonkludi, fil-punt 39 tal-istess sentenza, li, sa fejn l-Artikolu 355, punt 3, TFUE, jestendi l-applikabbiltà tad-dispożizzjonijiet tad-dritt tal-Unjoni fit-territorju ta' Ġibiltà, bla ħsara għall-eskluzjonijiet li ma humiex rilevanti f'dak li jirrigwarda l-libertà li jiġu pprovduti servizzi, dan l-Artikolu 56 japplika għall-imsemmi territorju fl-istess kundizzjonijiet bħal fir-Renju Unit.
- 30 L-istess għandu jgħodd f'dak li jirrigwarda l-Artikoli 49 u 63 TFUE li huma, bis-saħħa tal-Artikolu 355, punt 3, TFUE, kif ġie osservat fil-punt 26 ta' dan id-digriet, applikabbli b'mod shiħ fit-territorju ta' Ġibiltà. F'dan ir-rigward, huwa irrilevanti l-fatt li l-Artikoli 49 u 63 TFUE japplikaw għar-Renju Unit inkwantu Stat Membru u għal Ġibiltà inkwantu territorju Ewropew li Stat Membru jassumi r-relazzjonijiet esterni tagħha fis-sens tal-Artikolu 355, punt 3, TFUE (ara, b'mod analogu, is-sentenza tat-13 ta' Ġunju 2017, The Gibraltar Betting and Gaming Association, C-591/15, EU:C:2017:449, punt 40 u l-ġurisprudenza ċċitata).
- 31 Fit-tieni lok, il-Qorti tal-Ġustizzja osservat li ma jeżistux elementi oħra li jippermettu l-kunsiderazzjoni li r-relazzjonijiet bejn Ġibiltà u r-Renju Unit, għall-finijiet tal-Artikolu 56 TFUE applikabbli għal dawn iż-żewġ territorji, huma simili għal dawk li jeżistu bejn żewġ Stati Membri, filwaqt li speċifikat, f'dan ir-rigward, li jekk il-kummerċ bejn Ġibiltà u r-Renju Unit jiġi assimilat għal dak bejn żewġ Stati Membri dan iwassal, bil-kontra, sabiex tiġi nnegata r-rabta rrikonnoxxuta fl-Artikolu 355, punt 3, TFUE, bejn dan it-territorju u dan l-Istat Membru (ara, f'dan is-sens, is-sentenza tat-13 ta' Ġunju 2017, The Gibraltar Betting and Gaming Association, C-591/15, EU:C:2017:449, punti 41 u 42). Tali evalwazzjoni tgħodd, b'mod identiku, fir-rigward tal-Artikoli 49 u 63 TFUE.
- 32 Minn dak li ntqal hawn fuq jirrizulta li l-Artikolu 355, punt 3, TFUE, moqri flimkien mal-Artikolu 49 TFUE jew l-Artikolu 63 TFUE, għandu jiġi interpretat fis-sens li l-eżerċizzju tal-libertà ta' stabbiliment jew tal-libertà għall-moviment liberu tal-kapital minn ċittadini Brittaniċi bejn ir-Renju Unit u Ġibiltà jikkostitwixxi, fir-rigward tad-dritt tal-Unjoni, sitwazzjoni li l-elementi kollha tagħha huma limitati għal Stat Membru wieħed.

- 33 Din l-interpretazzjoni ma tistax tiġi kkontestata bl-argumenti tal-Gvern ta' Ġibiltà fis-sens li b'dan il-mod jiġi ppreġudikat l-għan, imsemmi fl-Artikolu 26 TFUE, li jiġi żgurat il-funzjonament tas-suq intern, kif ukoll l-għan li Ġibiltà tiġi integrata f'dan is-suq, liema għan huwa, skont dan il-gvern, imfittex mill-Artikolu 355, punt 3, TFUE.
- 34 Fil-fatt, skont il-formulazzjoni nnifisha tiegħu, l-Artikolu 26(2) TFUE jipprevedi li s-suq intern jinkludi zona mingħajr fruntieri interni li fiha l-moviment liberu tal-merkanzija, tal-persuni, tas-servizzi u tal-kapital huwa żgurat skont id-dispożizzjonijiet tat-Trattati, u l-Artikoli 49 u 63 TFUE jikkostitwixxu tali dispożizzjonijiet fir-rigward tal-libertà ta' stabbiliment u tal-libertà li jiġu pprovduti servizzi. Kif tfakkar fil-punt 25 ta' dan id-digriet, l-applikabbiltà tal-Artikolu 49 TFUE jew tal-Artikolu 63 TFUE għal sitwazzjoni speċifika teziġi l-preżenza ta' element barrani.
- 35 L-imsemmija interpretazzjoni ma tirrendix, barra minn hekk, l-Artikoli 49 u 63 TFUE inapplicabbli għat-territorju ta' Ġibiltà. Fil-fatt, dawn id-dispożizzjonijiet jibqgħu applicabbli b'mod sħiħ għall-imsemmi territorju, bis-saħħa tal-Artikolu 355, punt 3, TFUE, taħt l-istess kundizzjonijiet, inkluża dik rigward ir-rekwiżit tal-preżenza ta' element barrani, bħal dawk previsti għal kwalunkwe territorju ieħor tal-Unjoni li għalihom huma japplikaw (ara, b'mod analogu, is-sentenza tat-13 ta' Ġunju 2017, *The Gibraltar Betting and Gaming Association*, C-591/15, EU:C:2017:449, punt 47).
- 36 Il-kunsiderazzjonijiet rigward l-istatus ta' Ġibiltà taħt id-dritt kostituzzjonali nazzjonali jew taħt id-dritt internazzjonali lanqas ma jinvalidaw din l-interpretazzjoni, kif il-Qorti tal-Ġustizzja diġà, essenzjalment, ippreċiżat fil-punti 49 sa 55 tas-sentenza tagħha tat-13 ta' Ġunju 2017, *The Gibraltar Betting and Gaming Association* (C-591/15, EU:C:2017:449).
- 37 Fil-fatt, fir-rigward, b'mod partikolari, tal-argumenti bbażati fuq id-dritt internazzjonali, il-Qorti tal-Ġustizzja fakkret li huwa stabbilit li Ġibiltà tinsab fil-lista tat-territorji mhux awtonomi fis-sens tal-Artikolu 73 tal-Karta tan-Nazzjonijiet Uniti. L-interpretazzjoni tal-Artikolu 355, punt 3, TFUE, moqri flimkien mal-Artikolu 49 TFUE jew l-Artikolu 63 TFUE, ipprovduta fil-punt 32 ta' dan id-digriet ma għandha l-ebda effett fuq l-istatus tat-territorju ta' Ġibiltà taħt id-dritt internazzjonali u ma tistax tintfiehemi fis-sens li hija tippreġudika l-istatus separat u distint tal-imsemmi territorju (ara, b'mod analogu, is-sentenza tat-13 ta' Ġunju 2017, *The Gibraltar Betting and Gaming Association*, C-591/15, EU:C:2017:449, punti 52 u 54).
- 38 Minn dak kollu li ntqal hawn fuq jirrizulta li r-risposta għad-domandi magħmula għandha tkun li l-Artikolu 355, punt 3, TFUE, moqri flimkien mal-Artikolu 49 TFUE jew l-Artikolu 63 TFUE, għandu jiġi interpretat fis-sens li l-eżerċizzju tal-libertà ta' stabbiliment jew tal-libertà għall-moviment liberu tal-kapital minn ċittadini Brittaniċi bejn ir-Renju Unit u Ġibiltà jikkostitwixxi, fir-rigward tad-dritt tal-Unjoni, sitwazzjoni li l-elementi kollha tagħha huma limitati għal Stat Membru wiehed.

Fuq l-ispejjeż

- 39 Peress li l-proċedura għandha, fir-rigward tal-partijiet fil-kawża prinċipali, in-natura ta' kwistjoni mqajma quddiem il-qorti tar-rinviju, hija din il-qorti li tiddeċiedi fuq l-ispejjeż. L-ispejjeż sostnuti għas-sottomissjoni tal-osservazzjonijiet lill-Qorti tal-Ġustizzja, barra dawk tal-imsemmija partijiet, ma jistgħux jithallsu lura.

Għal dawn il-motivi, Il-Qorti tal-Ġustizzja (It-Tieni Awla) taqta' u tiddeċiedi:

L-Artikolu 355, punt 3, TFUE, moqri flimkien mal-Artikolu 49 TFUE jew l-Artikolu 63 TFUE, għandu jiġi interpretat fis-sens li l-eżerċizzju tal-libertà ta' stabbiliment jew tal-libertà għall-moviment liberu tal-kapital minn ċittadini Brittaniċi bejn ir-Renju Unit u Ġibiltà jikkostitwixxi, fir-rigward tad-dritt tal-Unjoni, sitwazzjoni li l-elementi kollha tagħha huma limitati għal Stat Membru wieħed.

Firem